

Aanbeveling inzake duurzame financiële producten

Aanbeveling aan Febelfin-leden betreffende de minimumcriteria voor producten die als ‘duurzaam’ of ‘maatschappelijk verantwoord’ worden gecommmercialiseerd

Inhoud

1	Inleidende opmerkingen.....	2
1.1	Totstandkoming	2
1.2	Scope	2
2	Algemene bepalingen	3
2.1	Principes.....	3
3	Controversiële activiteiten	3
3.1	Beleid.....	3
3.2	Praktische richtlijnen	3
4	Samenstelling van een duurzaam financieel product	4
4.1	Minimumcriteria	4
4.1.1	Wapens	4
4.1.2	UN Global Compact.....	4
4.2	Duurzaamheidsstrategieën	4
4.2.1	Normatieve screening.....	5
4.2.2	Best-in-class methode	5
4.2.3	Thematische invalshoek	6
4.2.4	Engagement als aandeelhouder	6
4.3	Selectie van de activa voor een duurzaam product.....	7
4.3.1	Beleggingsproducten	7
4.3.2	Spaarproducten	7
4.3.3	Kredieten	8
4.4	Screening: controle van (achterliggende) activa op duurzaamheid	8
5	Accountability.....	9
5.1	Transparantie en Disclosure	9
5.2	Audit en Controle	10
5.3	Rapportering	10
6	Lijst van duurzame producten	10

1 Inleidende opmerkingen

1.1 Totstandkoming

- In het kader van het door Febelfin opgerichte dialoogplatform rond maatschappelijk verantwoord bankieren en investeren, werden 2 externe adviezen opgemaakt betreffende minimumcriteria voor duurzame producten.
- Deze externe adviezen kwamen tot stand na intensieve consultatie met alle relevante stakeholders waaronder ngo's, financiële instellingen, revisoren, academici en onderzoeksinstituten. De adviezen werden gepubliceerd op de [Febelfin-website](#).
- Voor de duurzame ICB's bestaat er sinds 2001 de [BEAMA-methodologie](#), die door de sector wordt nageleefd en die een belangrijke bijdrage vormde tot het stimuleren van duurzame ICB's en tot de leiderschapspositie van België op dat gebied binnen Europa.
- De hierna gepresenteerde aanbeveling vertrekt vanuit de BEAMA-methodologie, verruimt deze en houdt in zeer grote mate rekening met de geformuleerde adviezen, maar heeft tevens bijzondere aandacht voor de operationele en technische haalbaarheid.
- De aanbeveling is geen eindpunt. Ten gevolge van de evolutie van de maatschappelijke invulling van duurzaamheid, nieuwe vormen van duurzame financiële producten en andere ontwikkelingen, zal de aanbeveling regelmatig geactualiseerd moeten worden.

1.2 Scope

- De aanbeveling heeft betrekking op financiële producten die gecommercialiseerd worden als 'duurzaam', 'maatschappelijk verantwoord', 'ethisch', 'SRI', 'groen' en vergelijkbaar.
- Onder 'financiële producten' wordt verstaan: beleggingsproducten (bv. ICB's), spaarproducten en kredieten. Deze lijst kan in de toekomst nog worden uitgebreid.
- Afhankelijk van het type product zijn er aangepaste bepalingen opgesteld.
- Febelfin beveelt haar leden sterk aan om geen producten onder de noemer 'duurzaam', 'maatschappelijk verantwoord' of 'ethisch', ... te commercialiseren, indien ze niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van deze aanbeveling.

2 Algemene bepalingen

2.1 Principes

- Duurzame financiële producten houden in hun opbouw, bovenop de gebruikelijke financiële criteria, op een structurele en systematische wijze rekening met de drie dimensies van duurzaamheid: milieu, maatschappij en deugdelijk bestuur.
 - De drie dimensies van duurzaamheid worden steeds allemaal in rekening gebracht, zelfs bij producten die op één aspect zijn gericht.
- Duurzame producten houden in hun financiering rekening met de weerslag op lange termijn en met de belangen van de stakeholders, en hebben winstmaximalisatie op korte termijn niet als hun enige doelstelling.
- Het naleven van wettelijke verplichtingen alleen is nooit voldoende om als een duurzaam product te worden beschouwd.

3 Controversiële activiteiten

3.1 Beleid

- De aanbieder van duurzame producten dient een uitgeschreven beleid te hebben betreffende de (indirecte) financiering van controversiële activiteiten.
 - Onder 'controversiële activiteiten' worden o.m. verstaan, activiteiten aangaande: kernenergie, wapens, tabak, alcohol, pornografie, gokken, testen op dieren, bont, ggo's (genetisch gemodificeerde organismen), stoffen schadelijk voor het milieu, land grabbing, palmolie, onderdrukkende regimes/landen, etc.
 - Deze lijst is niet volledig en kan evolueren in de tijd.
- Dit beleid betreffende de financiering van controversiële activiteiten wordt gepubliceerd.
- Indien bepaalde controversiële activiteiten worden gefinancierd via duurzame producten, wordt dit duidelijk toegelicht.

3.2 Praktische richtlijnen

- Doorgaans gelden de inkomsten uit controversiële activiteiten als belangrijkste indicator bij de beoordeling van de mate waarin een onderneming bij dergelijke activiteiten is betrokken. Probeer de drempel voor het al dan niet aanvaarden van een onderneming zo laag mogelijk te houden.
- Kijk verder dan de rechtstreekse betrokkenheid en probeer zoveel mogelijk onrechtstreekse betrokkenheid op het spoor te komen en sluit die ondernemingen uit, indien nodig.
 - Er moet rekening worden gehouden met het (al dan niet) bestaan van een uitgeschreven beleid om te zien hoe een onderneming staat tegenover mogelijke controversiële activiteiten.

- Maak gebruik van de door de onderneming verstrekte informatie en van externe informatie (onder meer opzoekingscentra, NGO's ...) om na te gaan of de onderneming al dan niet betrokken is bij controversiële activiteiten/actief is in controversiële landen.
- Hou ondernemingen in het oog die zich wellicht schuldig kunnen maken aan niet-naleving van de normen omdat ze in een bepaald land zijn gevestigd. Probeer voor elk land een specifiek beleid betreffende controversiële activiteiten vast te leggen.

4 Samenstelling van een duurzaam financieel product

4.1 Minimumcriteria

4.1.1 Wapens

- Duurzame producten mogen niet worden gebruikt voor de financiering van bedrijven die zelf, of via entiteiten die ze controleren (voor meer dan 50% eigenaar):
 - betrokken zijn bij anti-persoonsmijnen, clustermunitie en wapens op basis van verarmd uranium¹ (zonder drempel).
 - rechtstreeks betrokken zijn bij de productie van wapens² of essentiële onderdelen van wapens (meer dan 5% van het zakencijfer).
 - kernwapens of essentiële onderdelen van kernwapens verkopen aan landen die het non-proliferatieverdrag niet hebben ondertekend (zonder drempel).

4.1.2 UN Global Compact

- De gefinancierde bedrijven en landen dienen gescreend te zijn op de inachtneming van de principes van het [UN Global Compact](#).

Bovenop de minimumnormen is er een bijkomende invulling van duurzaamheid vereist op basis van minstens één van de hierna vermelde strategieën.

4.2 Duurzaamheidsstrategieën

De duurzaamheid van duurzame producten kan via diverse strategieën (of een combinatie van strategieën) concreet worden verankerd.

¹ De Belgische Wapenwet 8/6/2006 (Art. 8) is in ieder geval van toepassing op alle vormen van financiering (ook via niet-duurzame producten)

² Producten die zowel voor civiele als militaire doeleinden kunnen worden gebruikt ('dual use') zonder aanpassing en die geen essentiële onderdelen bevatten, worden niet als wapens beschouwd.

4.2.1 Normatieve screening

Definitie: Selectie van bedrijven en landen al naargelang ze internationale normen of verdragen (bovenop het verplichte UN Global Compact) naleven vanuit het oogpunt van milieuzorg, maatschappelijk bewustzijn en deugdelijke bestuur.

4.2.1.1 Uitwerking:

- Er kan gebruik worden gemaakt van verscheidene standaarden of normen voor de normatieve screening: internationale verdragen, gedragscodes (op sectorniveau), regelgeving, richtlijnen, ...Het komt erop aan ervoor te zorgen dat de diverse duurzaamheidsaspecten (milieuzorg, maatschappelijk bewustzijn, governance, ethiek) worden bestreken door ze om te zetten in universeel toepasbare CSR-principes. Probeer de standaarden en normen die worden gehanteerd, aan te passen aan de markten waarop wordt belegd.
- Factoren waarmee rekening moet worden gehouden om te bepalen of een onderneming moet worden uitgesloten wegens niet-naleving van een norm of standaard:
 - Het bewijs van de overtreding moet overtuigend (omvang en concrete weerslag) en geloofwaardig zijn (informatie vanuit diverse betrouwbare bronnen).
 - Overtreding met repetitief karakter.
 - De reactie van de onderneming op de aantijging.
 - Bestaande structuren, beleidsmaatregelen en programma's
- Normatieve screening moet worden toegepast niet alleen op ondernemingen, maar ook op landen (overheidsemissanten van obligaties) en gebeuren aan de hand van een verificatie van de ondertekening en naleving van internationale verdragen, het gebruik van indicatoren zoals de burgerrechtenindicator of de indicator voor fysieke integriteit.
- Als er twijfels bestaan over een onderneming/land (weinig of geen bewijs van overtredingen, niet herhaaldelijk, ...), dan moet die onderneming/dat land op een speciale lijst worden geplaatst en nauwkeurig in de gaten worden gehouden.
- Maak gebruik van een alarmsysteem: gaat er een knipperlicht branden, dan moet worden nagegaan hoe de overtreding evolueert en eventueel moet de notering worden aangepast.

4.2.2 Best-in-class methode

Definitie: Selectie van de best presterende bedrijven/landen in een sector, vanuit het oogpunt van milieuzorg, maatschappelijk bewustzijn en deugdelijke bestuur.

4.2.2.1 Uitwerking:

- Hanteer de strengst mogelijke limiet voor het selecteren van de ondernemingen bovenaan op de lijst. De drempel moet duidelijk in de beschrijving van het product worden vermeld.

- ESG-criteria moeten worden aangepast per sector/regio/omvang en toegelicht, aangezien de uitdagingen voor elke sector anders liggen. Milieuzorg bijvoorbeeld speelt een grotere rol voor ontginningsbedrijven dan voor banken.
- Het doel van de 'best in class'-benadering is een inschatting van het vermogen van de onderneming om sectorspecifieke uitdagingen qua duurzaamheid aan te pakken op lange termijn, en dus is het nuttig dat een analyse wordt gemaakt van de mate waarin de onderneming wordt geconfronteerd met grote uitdagingen qua duurzaamheid op macroniveau (bijv. de klimaatverandering) alsook van de materiële risico's en kansen die voortvloeien uit de wisselwerking met stakeholders op het gebied van specifieke onderwerpen betreffende duurzaamheid op microniveau (bijv. vergoedingen voor directieleden).
- Er moet rekening worden gehouden met de strategie van de onderneming en met haar resultaten in het omgaan met aangelegenheden op het stuk van duurzaamheid.
- De 'best in class'-methode kan ook worden gebruikt om landen te beoordelen. Het is de bedoeling een lijst op te stellen van de landen die zich duurzaam zullen ontwikkelen met als eindresultaat een sterkere en meer evenwichtige economische groei op lange termijn. Ook hier moeten criteria worden aangepast en dient daarbij rekening te worden gehouden met de economische, ecologische en sociale dimensies.

4.2.3 Thematische invalshoek

Definitie: Selectie van de best presterende bedrijven/landen met betrekking tot een specifiek aspect van duurzaamheid (bv. groene energie, arbeidsvoorwaarden, ...) alsook vanuit het oogpunt van milieuzorg, maatschappelijk bewustzijn en deugdelijke bestuur.

4.2.3.1 Uitwerking:

- Het thema bepalen en aantonen wat het verband is met duurzaamheid, bij voorkeur met de hulp van externe experts.
- De onderneming die worden gefinancierd moeten minstens 20% van hun inkomsten halen uit duurzame producten of diensten.

4.2.4 Engagement als aandeelhouder

Definitie: Activiteiten als aandeelhouder met het oog op de beïnvloeding van de houding van een bedrijf of land op (middel)lange termijn met betrekking tot milieuzorg, maatschappelijk bewustzijn en deugdelijke bestuur. (bijv. een dialoog aangaan, stemrechten uitoefenen, resoluties indienen voor de Algemene Vergadering).

4.2.4.1 Uitwerking:

- Streefdoelen vastleggen bij de aanvang van het ontwerpengagement project en de resultaten van het engagement in het oog houden. Dat moet de doorslag geven bij het nemen van de beslissing om de onderneming te blijven financieren.
- Telkens wanneer dit relevant en mogelijk is (mogelijkheid tot beïnvloeding en omvang van de belegging in een onderneming), zou een vaste relatie moeten worden opgebouwd met ondernemingen en stakeholders via dialoog,

telefoongesprekken, briefwisseling, vergaderingen of constructieve inbreng in verband met ESG-aangelegenheden. Probeer verder te kijken dan de zaken die enkel met deugdelijk bestuur verband houden; een gebrek aan transparantie bijvoorbeeld is een andere belangrijke reden om betrekkingen met een bedrijf aan te knopen.

- Probeer zo duidelijk mogelijk te zijn over de invulling van het engagement (bijv. jaarverslag), ook al gaat het om vertrouwelijke informatie. Wat stemmingen betreft, moet worden gezorgd voor een jaarlijks of driemaandelijks verslag over de stemming met daarin minstens informatie over de algemene trends, het stemmenaantal in de vergadering, de stemuitslag en de verklaringen daarvoor alsook de geografische spreiding van de stemmen.
- Tussenbeide komen in bepaalde gezamenlijke initiatieven betreffende duurzame ontwikkeling, indien zoiets nodig wordt geacht.
- ESG-aangelegenheden opnemen in het stembeleid.
- De ondernemingen inlichten over de conclusies van de beoordeling (overzicht van hun prestaties/punten vatbaar voor verbetering en hen meedelen of ze in aanmerking komen voor belegging).

4.3 Selectie van de activa voor een duurzaam product

4.3.1 Beleggingsproducten³

Een duurzame beleggingsportefeuille bevat:

- minstens 90% gescreende beleggingsinstrumenten (zie hierna 4.4),
- en kan maximum 10%⁴ van volgende instrumenten bevatten:
 - instrumenten waarvoor geen duurzaamheidsscreening mogelijk is (bijv. vastgoed, commodities);
 - instrumenten waarvoor geen duurzaam alternatief op de markt beschikbaar is en die de beheerder in het kader van efficiënt beheer, voor een beperkte periode, in de portefeuille wenst op te nemen;
 - instrumenten in de portefeuille van een ICB met een 'buy-and-hold'-strategie, die op het moment van aankoop onder de noemer 'duurzaam' vielen, maar waarvoor dit wegens omstandigheden nu niet meer het geval is.

4.3.2 Spaarproducten

Voor het geheel aan duurzame spaarproducten moet er analoog minstens 90% aan duurzame activa (zie lijst 4.4) bestaan (bv. op duurzaamheid gescreende effecten of

³ Gestructureerde producten waarvan de inschrijvingsperiode is verlopen en waarvan de onderliggende korf is gewijzigd t.o.v. het moment van lancering als gevolg van een gebeurtenis waarop de beheerder geen invloed heeft (bv. corporate action), kunnen hun duurzaam karakter behouden. Als de wijziging echter het gevolg is van een beslissing van de beheerder (bijv. een periodieke, dynamische wijziging van de korf van aandelen), dan moet het duurzaam karakter opnieuw worden geëvalueerd.

⁴ In het geval van afgeleide producten dient men voor de 10% rekening te houden met de onderliggende notionele waarde en niet met de betaalde/ontvangen premie.

kredieten). De dekkende duurzame activa worden voor deze berekening in hun totaliteit bekeken⁵.

Verder voert de aanbieder een actief beleid om het volume aan duurzame activa verder uit te bouwen om zo naar de toekomst toe, de groei van duurzame spaarproducten te ondersteunen.

4.3.3 Kredieten

Duurzame kredieten dienen te worden gebruikt voor duurzame investeringen zoals bepaald door de kredietverstrekker (bijv. microkredieten, sociale kredieten, green project funding, green technology leasing, green car loans) en de wettelijk bepaalde 'groene' leningen. In het beleid kan een onderscheid worden gemaakt tussen consumentenkredieten en kredieten aan ondernemingen of overheden.

4.4 Screening: controle van (achterliggende) activa op duurzaamheid

Onder screening wordt verstaan: de controle van activa op hun overeenstemming met en toelaatbaarheid volgens de gevolgde strategieën binnen het duurzaamheidsbeleid van de aanbieder.

Lijst van de op duurzaamheid screenbare activa:

- Aandelen van gescreende ondernemingen
- Bedrijfsobligaties uitgegeven door gescreende ondernemingen, en aan deze ondernemingen verleende kredieten
- Termijnrekeningen en liquide middelen aangehouden bij gescreende financiële instellingen
- Overheidsobligaties uitgegeven door gescreende overheidsorganen (supranationale instellingen, landen, deelstaten en andere lagere overheden en overheidsbedrijven, voor zover die voor meer dan 50% in handen zijn van geselecteerde overheden)
- Deelbewijzen van duurzame ICB's die beantwoorden aan de bepalingen van deze aanbeveling
- Afgeleide producten van effecten, effectenkorven, beursindexen, voor zover de onderliggende effecten gescreend zijn
- Deelbewijzen van ICB's, geldmarktproducten, Asset-Backed Securities, Notes, voor zover de onderliggende effecten gescreend zijn
- Kredieten voor duurzame investeringen bv. passiefwoningen, lening voor alternatieve energiebronnen, microkredieten, sociale kredieten, green project funding, green technology leasing, green car loans, ...

⁵ Voor spaarproducten bestaat er immers geen een-op-een relatie met de achterliggende activa.

5 Accountability

- Het duurzaam karakter van het product komt duidelijk en expliciet naar voren in het prospectus of in de 'officiële' productbeschrijving.
- De verantwoordelijkheid voor de duurzaamheid van een specifiek product, in de zin van deze aanbeveling, ligt bij de aanbieder.
- Professionelen kunnen zich verdedigen tegen aantijgingen van enigerlei misbruik door aan te tonen dat ze ethisch verantwoord hebben gehandeld in overeenstemming met beroepsnormen. Transparantie, openheid en rapportering dragen bij tot de verantwoording van de werkzaamheden en maken ze toegankelijk.
- Bij eventuele vragen of opmerkingen over het duurzaamheidsbeleid van een financiële instelling en de overeenstemming ervan met deze aanbeveling, kan contact worden genomen met de betrokken instelling. In tweede orde kan ook Febelfin worden aangesproken.
- Bij eventuele klachten van particulieren over specifieke duurzame producten die ze hebben aangekocht, dient in de eerste plaats contact te worden genomen met de aanbieder. In een tweede fase kan zo nodig contact worden genomen met OMBUDSFIN, de Ombudsman in financiële geschillen.
- Alle publicaties betreffende duurzame producten (transparantie en rapportering, zie 5.1) moeten, bij voorkeur op een specifieke plaats, op de website van de aanbieder terug te vinden zijn.

5.1 Transparantie en Disclosure

- Volgende publicaties dienen beschikbaar te zijn op de website van de aanbieder, bij voorkeur gegroepeerd op een specifieke plaats:
 - Beleid, strategie en concrete invulling betreffende duurzaamheid in het algemeen en per type product (bv. one-pager) op een voor de klant begrijpelijke manier. (Zie 4)
 - Beleid over controversiële activiteiten. (Zie 3)
 - Voor beleggingsproducten: gedetailleerde oplijsting per product van de dekkende duurzame activa (absolute cijfers).
 - Voor ICB's: transparantiedocument conform de Eurosif European SRI Transparency Code: <http://www.eurosif.org/sri-resources/sri-transparency-code>
 - Voor spaarproducten: oplijsting van de dekkende duurzame activa (absolute cijfers). Minstens per type activa en per economische sector. Bij voorkeur in meer detail.
 - Voor kredieten: duidelijke afbakening van de investeringen waarvoor duurzame kredieten mogelijk zijn.
 - Beschrijving van het systeem voor kwaliteitsmanagement en de resultaten van de regelmatige audit. (Zie 5.2)
 - De gebruikelijke periodieke rapportering, met opname van voor duurzaamheid relevante elementen. (Zie 5.3)

- Vermelding van contactpunt voor vragen van klanten, onder meer over het al dan niet opnemen van bepaalde activa in duurzame producten. Het is aanbevolen om antwoorden op veel gestelde vragen te publiceren.

5.2 Audit en Controle

- Aanbieders van duurzame producten dienen een uitgewerkt en duidelijk omschreven systeem voor kwaliteitsmanagement te hebben, en dit voor de gehele productketen ('supply chain').
 - Screening gebeurt op een onafhankelijke en gespecialiseerde manier.
 - Sterke aanbeveling tot aanstelling van een onafhankelijk, extern en gespecialiseerd adviesorgaan. Dat orgaan moet van advies dienen betreffende de gebruikte methodes en het beleid betreffende controversiële dossiers tegen het licht houden. Het orgaan moet tussenbeide kunnen komen en toezicht kunnen houden op de uitwerking van ESG-factoren. Ook wordt aanbevolen de mening van experts te vragen betreffende ESG-aangelegenheden.
 - Sterke aanbeveling tot regelmatige audit van het gehele beleid betreffende duurzame producten door een revisor. Bij voorkeur gebeurt dit door een revisor gespecialiseerd in SRI-zaken.
 - Aanbeveling tot het gebruik van onderzoekinstellingen die voldoen aan CSRR-QS (Corporate Sustainability and Responsibility Research – Quality Standard)
 - Aanbeveling tot regelmatige audit van de interne procedures en de regels voor beoordeling.
- De beschrijving van het systeem voor kwaliteitsmanagement en de resultaten van de regelmatige audit worden gepubliceerd op de website van de aanbieder.

5.3 Rapportering

- In de periodieke rapportering van deze producten dient de nodige aandacht besteed te worden aan de concrete invulling van duurzaamheid. De klant moet daaruit kunnen opmaken wat er gedurende de verslagperiode op het vlak van duurzaamheid is gebeurd, onder meer welke wijzigingen er eventueel hebben plaatsgehad op het gebied van de dekkende duurzame activa.
- Deze rapportering wordt gepubliceerd op de website van de aanbieder.
- Er wordt aanbevolen om in de gebruikelijke rapportering aan bestaande klanten eveneens het duurzaamheidsaspect en de evolutie ervan te vermelden.

6 Lijst van duurzame producten

- De aanbieder rapporteert halfjaarlijks aan Febelfin of aan de betrokken deelvereniging, welke door hem gecommmercialiseerde producten beantwoorden aan de bepalingen in deze aanbeveling.

- Febelfin en haar deelverenigingen behouden zich het recht voor om de naleving van deze aanbeveling te verifiëren/controleren. Producten die niet langer aan de aanbeveling beantwoorden zullen uit de hierna vermelde lijst worden geschrapt, en zullen niet meer worden opgenomen in de statistieken.
- Febelfin publiceert op haar website een lijst van die duurzame producten.
De lijst bevat onder meer:
 - de naam van product
 - het type van product (belegging, spaar, krediet)
 - de naam van de aanbieder
 - een link naar een webpagina waar informatie over het product te vinden is.